

Wymogi ESG a konkurencyjność przedsiębiorstw

Praktyczny przewodnik
dla małych, średnich i dużych przedsiębiorstw

Paweł Wróbel, Szymon Kowalski

Współpraca: Krzysztof Kobyłka, Wojciech Lewandowski, Piotr Czopek

Wymogi ESG a konkurencyjność przedsiębiorstw
Praktyczny przewodnik dla małych, średnich i dużych przedsiębiorstw

Autorzy:

Paweł Wróbel,
Szymon Kowalski

Współpraca:

Krzysztof Kobyłka
Wojciech Lewandowski
Piotr Czopek

Fundacja Warszawski Instytut Studiów Ekonomicznych i Europejskich

Ul. Królewska 2/26
00-065 Warszawa

www.wise-europa.eu

Fundacja RE-Source Poland Hub

Ul. Langiewicza 14/4
70-263 Szczecin

www.resourcepoland.pl

Projekt okładki, skład, łamanie: Studio graficzne TEMPERÓWKA s.c.

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane za podaniem źródła.

© Copyright by WiseEuropa – Fundacja Warszawski Instytut Studiów Ekonomicznych i Europejskich, Fundacja RE-Source Poland Hub, Warszawa, 2022

ISBN: 978-83-64813-16-0

Paweł Wróbel, Szymon Kowalski

Współpraca: Krzysztof Kobyłka, Wojciech Lewandowski, Piotr Czopek

Wymogi ESG a konkurencyjność przedsiębiorstw

**Praktyczny przewodnik
dla małych, średnich i dużych przedsiębiorstw**

Wstęp	5
Czym jest ESG, jak wpływa na funkcjonowanie firm	7
Wymogi ESG w obszarze energii. Zestawienia kluczowych regulacji	9
Corporate PPA - czym są umowy cPPA, przykłady	18
Jak cPPA wpływają na ESG w obszarze energii	24
Pytania i odpowiedzi	25
Zakończenie	28
Lista kluczowych dokumentów	29
Więcej informacji ws. planowanych inicjatyw	30

Wstęp

Przechodzenie firm na zieloną energię to jeden z głównych trendów biznesowych. W nowoczesnej energetyce najważniejszą część odpowiedzi na wyzwania transformacji stanowią odnawialne źródła energii. Są one również odpowiedzią na obecny kryzys energetyczny oraz horrendalnie wysokie ceny energii, które stały się realną barierą rozwoju.

Niniejszy raport jest pierwszym z serii wspólnych publikacji fundacji RE-Source Poland Hub i think-tanku WiseEuropa poświęconych zagadnieniom związanym z budowaniem konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez przechodzenie na energię ze źródeł odnawialnych. Zachodzące zmiany na rynku energii stwarzają coraz więcej możliwości dla firm – dają szansę na lepsze zarządzanie energią, wybór modelu zaopatrywania firmy w energię, co w przypadku wyboru zielonej energii pozwala na obniżenie kosztów, a także wykazanie minimalnego śladu węglowego swojej działalności. Naszym celem jest przekazanie przedsiębiorcom praktycznej wiedzy o międzynarodowych trendach, zmieniających się uwarunkowaniach regulacyjnych oraz nowych możliwościach dotyczących finansowania inwestycji przez firmy w Polsce. Z naszych raportów dowiecie się Państwo dlaczego coraz więcej firm decyduje się przechodzić na energię z OZE, w jaki sposób to robią, jak na tym zyskują. Szczególną uwagę poświęcamy zielonej energii, którą przedsiębiorstwa mogą nabywać w modelu cPPA (Corporate Power Purchase Agreement) – tj. korporacyjnych zakupów energii ze źródeł odnawialnych.

W niniejszej publikacji opisujemy kwestie zrównoważonego rozwoju firm podkreślając rosnącą rolę jaką w tym procesie odgrywa ESG. Termin ten (w rozwinięciu *Environmental, Social responsibility and corporate Governance*) obejmuje kryteria pozwalające ocenić, czy firmy prowadzą działalność w sposób odpowiedzialny społecznie i zrównoważony środowiskowo, przy czym w tym materiale szczególną uwagę poświęcamy kryteriom w obszarze środowiskowym, które obejmują również działania na rzecz ochrony klimatu. Spełnienie tych kryteriów w coraz większym stopniu wpływa na możliwości rozwoju firm, dostęp do finansowania oraz poszerzanie rynków zbytu. Z drugiej strony podmioty niespełniające tych kryteriów muszą liczyć się z rosnącym ryzykiem ograniczeń rynków zbytu i możliwości finansowania nie tylko inwestycji, ale także bieżącej działalności, a także z negatywną oceną ze strony swoich klientów. Kwestia wpływu kryteriów ESG z obszaru środowiskowo-klimatycznego na otoczenie biznesowe nabiera coraz większego znaczenia nie tylko dla dużych firm, ale także mikro oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które są elementem łańcucha dostaw dla większych podmiotów, dostarczających swoje produkty i usługi na rynki europejskie. Oznacza to, że działania dużych firm w kierunku zazieleniania tych łańcuchów pośrednio wymuszą dekarbonizację w jego poszczególnych ogniwach. Zmiany, które opisujemy obejmują również spółki samorządu terytorialnego. Dostosowanie się do zmieniających się warunków pozwoli im na większy dostęp do źródeł finansowania, w tym z funduszy UE.

W praktyce chodzi o identyfikację obszarów działalności w jakich firma zużywa energię – czyli tam gdzie powinno nastąpić przejście na zieloną energię. Następnie konieczne jest przedstawienie przedsiębiorstw na energię elektryczną z OZE np. pochodzącą z farm wiatrowych lub fotowoltaicznych dostępną w modelu cPPA. Firmy powinny ją wykorzystywać do:

(a) bieżącej działalności np. utrzymania biur i zakładów produkcyjnych,

(b) elektryfikacji opartej o zieloną energię tam gdzie dotychczas używane były paliwa kopalne np. gaz ziemny lub ropa naftowa do:

- procesów produkcyjnych, które dotychczas odbywały się z użyciem np. pieców czy silników gazowych bądź olejowych,
- produkcji ciepła lub chłodu,
- transportu,
- a także do objęcia dekarbonizacją pozostałych obszarów działania.

Równocześnie kryteria z obszarów ESG stają się częścią unijnej i krajowej legislacji, w której pojawiają się mechanizmy mobilizowania firm do działania w sposób zrównoważony. Poniżej przybliżamy najważniejsze regulacje wskazując na jakie podmioty gospodarcze nakładają obowiązki i w jaki sposób wprowadzają ESG do działalności firm. Bez wątplenia dla większości firm sprawne przystosowanie się do nowych warunków może być szansą na zwiększenie swojej konkurencyjności. Temat nabiera jeszcze większego znaczenia w kontekście wojny Rosji w Ukrainie. Reakcją Komisji Europejskiej zaprezentowaną w pakiecie REPowerEU w maju br. jest przyspieszenie rozwoju OZE i efektywności energetycznej, by uniezależnić państwa Unii od paliw kopalnych z Rosji. Ważną część pakietu stanowią przygotowane ułatwienia zawierania umów zakupu energii elektrycznej (PPA), które państwa powinny jak najszybciej wprowadzić w szczególności w celu przyspieszenia upowszechniania umów zakupu energii odnawialnej wśród małych i średnich przedsiębiorstw.

Czym jest ESG, jak wpływa na funkcjonowanie firm

Jesteśmy świadkami fundamentalnej zmiany roli, jaką odgrywa odpowiedzialność firm za konsekwencje ich działań na klimat i środowisko. Głównym motorem tej zmiany jest transformacja w kierunku neutralnym klimatycznie zgodnie z obowiązkami dla państw wynikającymi z globalnego porozumienia klimatycznego z Paryża z 2015 roku. W celu wypełnienia tych zobowiązań, Unia Europejska od kilkunastu lat realizuje inicjatywy mające na celu redukcję emisji gazów cieplarnianych oraz innych negatywnych skutków oddziaływania gospodarki na klimat i środowisko. W 2019 r. UE zaprezentowała Europejski Zielony Ład, czyli zbiór inicjatyw mających pomóc w osiągnięciu neutralności klimatycznej do roku 2050 r. Ustanowienie celu neutralności skutkowało zaprezentowaniem pakietu legislacyjnego „Fit for 55”, który zakłada ambitne działania do zrealizowania do 2030 roku. W tym okresie celem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 55% w porównaniu do poziomu z roku 1990.

Nowe realia prowadzą do przeorientowania gospodarki na nowe tory, które powodują zmianę warunków dla szeregu sektorów i poszczególnych firm m.in. w Polsce i pozostałych państwach UE. Oznacza to konsekwencje dla dużo większej liczby podmiotów gospodarczych niż dotychczas, a także potrzebę zwiększenia liczby sektorów objętych interwencją w ramach prowadzonej transformacji. Obserwowane zmiany wiążą się również z objęciem zieloną modernizacją wszystkich sektorów odpowiadających za emisje, nie tylko sektora energetyki, ale również wszystkich gałęzi transportu, całego przemysłu, sektora budynków oraz rolnictwa. Kierunek i skala działań wynika z obszarów, gdzie jest największy potencjał redukcji gazów cieplarnianych, co jest niezbędne dla skutecznego wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu.

Przechodzenie firm na zieloną energię z wiatru i słońca nabiera więc coraz większego znaczenia. Przekłada się bowiem na zwiększanie konkurencyjności krajowej gospodarki oraz jej atrakcyjności dla inwestorów. Dlatego też coraz częściej kierunek ten jest jednym z głównych działań strategicznych komunikowanych przez rosnącą ilość firm. Takie działanie wynika ze zmieniających się oczekiwań ze strony klientów oraz partnerów biznesowych, którzy oczekują współpracy z firmami korzystającymi z zielonej energii, co pozwala na wykazywanie mniejszego śladu węglowego w łańcuchach dostaw. Szczególnie widoczne jest to w działaniach organizacji konsumenckich, które prowadzą kampanie edukacyjne i informacyjne mające na celu wpływanie na firmy, by te coraz bardziej angażowały się w działania związane z odpowiedzialnością za środowisko i klimat. Dodatkowym czynnikiem przyspieszającym zieloną transformację są rosnące koszty produkcji energii z paliw kopalnych oraz tańsza alternatywa w postaci energii ze źródeł odnawialnych takich jak wiatr lub słońce.

Wyrazem rosnącego znaczenia ESG są obserwowane zmiany w regulacjach unijnych i krajowych, warunkach finansowania oferowanego ze środków publicznych, a także instytucji komercyjnych, które coraz częściej odnoszą się do przedmiotowego obszaru. Legislacja UE koncentruje się głównie na raportowaniu i transparentnym informowaniu przez przedsiębiorstwa o wpływie ich działalności na klimat i środowisko. Kluczowymi elementami tych zmian są: dyrektywa w sprawie raportowania niefinansowego firm (NFRD oraz CSRD, która ma ją zastąpić) oraz rozporządzenie o raportowaniu sektora finansowego (SFDR), które wyznaczają ramy wymaganej sprawozdawczości w zakresie wpływu działalności przedsiębiorstw na klimat i środowisko. Uzupełnieniem są kryteria taksonomii zrównoważonego finansowania UE, które, zgodnie z zapowiedziami Komisji Europejskiej, mają doprowadzić do przekierowania strumienia środków inwestycyjnych, zarówno publicznych, jak i prywatnych, na działania, które przyczyniają się do wdrażania celu neutralności klimatycznej w Unii Europejskiej. W obszarach dotyczących energii kryteria te promują przede wszystkim inwestycje w OZE i efektywność energetyczną i technologie z nimi związane. Podsumowując, wspomniane regulacje stawiają firmy przed wyzwaniem przechodzenia na energię z OZE np. z elektrowni wiatrowych lub słonecznych, by móc raportować redukcję swojego śladu węglowego, a docelowo osiągnięcie neutralności klimatycznej.

Wymogi ESG w obszarze energii. Zestawienia kluczowych regulacji

Przechodzenie firm na zieloną energię np. w modelu cPPA (korporacyjnych zakupów energii) to obecnie jeden z głównych trendów biznesowych, podyktowany nie tylko chęcią redukcji kosztów zużywanej energii, ale również realizacją kryteriów ESG. Przechodzenie na zieloną energię i wdrażanie technologii w zakresie efektywności energetycznej staje się jednym z głównych czynników decydujących o konkurencyjności gospodarek w Unii Europejskiej, zwłaszcza że obowiązki, którymi dotychczas objęte były państwa członkowskie, staną się wiążące także dla poszczególnych sektorów i podmiotów gospodarczych.

Poniżej przedstawiamy główne akty prawne UE, które obejmują zarządzanie ryzykiem finansowym z uwzględnieniem zmian klimatu, kwestii środowiskowych i społecznych, tak by inwestorzy oraz zarządzający aktywami mieli jasne wskazówki, jak uwzględniać ryzyka wynikające z polityki klimatycznej w swoich decyzjach inwestycyjnych. Ponadto wprowadzają reguły zwiększające przejrzystość przedsiębiorstw i instytucji finansowych poprzez obowiązki ujawniania takich ryzyk i podejmowanych działań mitygujących. Obowiązki prawne w tym zakresie stopniowo obejmują coraz większą liczbę podmiotów - coraz więcej firm będzie musiało wykazywać redukcję śladu węglowego np. poprzez przechodzenie na energię z OZE i wdrażanie efektywności energetycznej. Zmienia się również charakter regulacji: z nieobowiązkowych rekomendacji stają się one konkretnymi obowiązkami do wypełnienia i zadaniami do realizacji w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych. Czynniki środowiskowe zaczyna tym samym odgrywać jedną z głównych ról determinujących funkcjonowanie całych łańcuchów dostaw, a nie jedynie produkcję finalnych towarów czy usług.¹

¹ Szczegółowy opis wpływu redukcji śladu węglowego na konkurencyjność firm znajduje się w raporcie „Lepiej późno niż później”, Climate Strategies Poland, 2022.

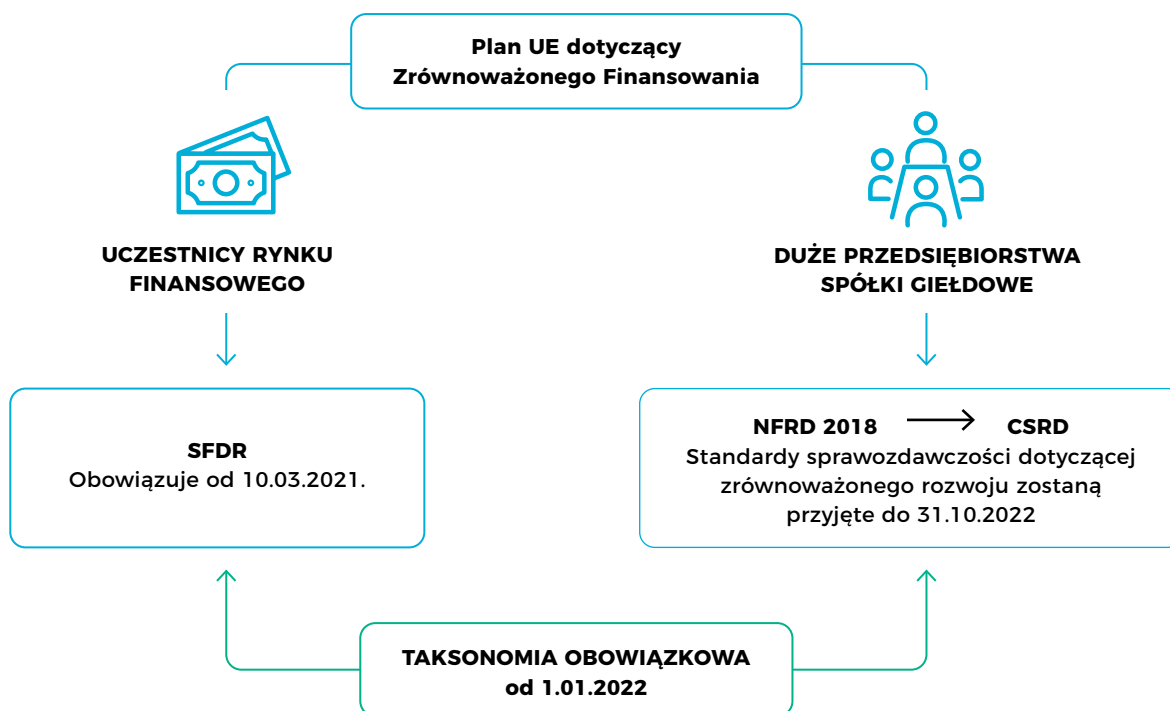
Rola ESG w obszarze obowiązków nakładanych na firmy w UE rośnie

Celem zmian regulacji w UE jest:

- przekierowanie strumienia środków finansowych w kierunku zrównoważonych inwestycji przyczyniających się do realizacji neutralności klimatycznej,
- wprowadzenie kwestii zmian klimatu i ochrony środowiska do zarządzania ryzykiem finansowym,
- wspieranie przejrzystości w działalności finansowej i gospodarczej przedsiębiorstw w celu poprawy skuteczności wdrażania celów zrównoważonego wzrostu przez wszystkie podmioty gospodarcze.

Rysunek 1:

Podstawy unijnych ram zrównoważonego finansowania: SFDR, NFRD i taksonomia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Komunikatu Komisji Europejskiej Strategia dotycząca finansowania transformacji w stronę gospodarki zrównoważonej z 6.07.2021 r.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0390&from=BG>

A) NFRD/CSRD – REWIZJA DYREKTYWY W SPRAWIE SPRAWOZDAWCZOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.

Wymogi dotyczące sprawozdawczości przedsiębiorstw w obszarze ESG to razem z taksonomią główne filary wdrażanej obecnie unijnej polityki zrównoważonego finansowania. Już od sprawozdań za 2024 rok firmy będą musiały informować o wpływie swojej działalności na środowisko i klimat.

Jak wprost wskazuje Komisja Europejska „*przedsiębiorstwa potrzebują ram w zakresie zrównoważonego rozwoju, aby mogły odpowiednio zmienić swoje modele biznesowe. Aby zapewnić transformację w świecie finansów i zapobiec pseudoekologicznemu marketingowi*”.² Informacje na temat wpływu przedsiębiorstw na środowisko ma pozwolić konsumentom oraz inwestorom podejmować bardziej świadome decyzje.

Dotychczas obowiązująca dyrektywa NFRD nakłada obowiązek dotyczący raportowania obejmującego kwestie klimatyczne i środowiskowe na duże przedsiębiorstwa zatrudniające ponad 500 pracowników. W całej Unii tym obowiązkiem objętych jest około 11 700 dużych przedsiębiorstw, w tym spółek giełdowych, banków, zakładów ubezpieczeń i innych przedsiębiorstw jeśli są wskazane przez władze krajowe jako jednostki interesu publicznego. Takie przedsiębiorstwa są zobowiązane do ujawniania informacji dotyczących kwestii środowiskowych – w tym związanych z klimatem, a także społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji. Nowa dyrektywa wprowadza obowiązki dla wszystkich dużych przedsiębiorstw i wszystkich przedsiębiorstw notowanych na rynkach regulowanych. Jak wskazuje KE, to oznacza, że niemal 50 tys. przedsiębiorstw w całej Unii będzie musiało przestrzegać szczegółowych standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju. Przedsiębiorstwa pozaeuropejskie także muszą przedstawiać sprawozdania ze zrównoważonego rozwoju, o ile generują w UE ponad 150 mln EUR przychodów netto ze sprzedaży i mają tu co najmniej jedną jednostkę zależną lub jeden oddział. Przepisy dotyczą też notowanych małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) z uwzględnieniem ich specyfiki. Przez okres przejściowy mogą one skorzystać z odstępstwa: będą zwolnione ze stosowania dyrektywy do 2028 r. Jednak intencją UE jest by małe i średnie firmy, które nie są notowane na giełdzie dobrowolnie korzystały z ujednoczonych standardów. Należy się spodziewać, że duże firmy z którymi współpracują będą oczekiwać takich działań – by wpisywały się w ich strategię zrównoważonego rozwoju.

Ujawnione informacje powinny obejmować główne rodzaje ryzyka dla rozwoju, wyników i sytuacji przedsiębiorstwa związane ze zmianami klimatycznymi, jak również rodzaje ryzyka związane z negatywnym wpływem działalności przedsiębiorstwa na klimat. Obecna dyrektywa nie regulowała zasad prezentacji tych informacji w sposób szczegółowy, pozostawiając sporą dowolność po stronie przedsiębiorstwa. Zmieniona dyrektywa wprowadza bardziej szczegółowe wymogi sprawozdawczości, a ponadto zobowiązuje przedsiębiorstwa do publikowania informacji o kwestiach zrównoważonego rozwoju. Wprowadza też wymóg certyfikowania tych informacji i ich lepszej dostępności. Muszą

² Tak w komunikacie prasowym z 21.04.2021 ws. zrównoważonego finansowania UE

być publikowane w specjalnej sekcji sprawozdań z zarządzania. Sprawozdania muszą być atestowane przez biegłego rewidenta lub niezależnego akredytowanego certyfikatora.

Etapy wejścia w życie nowych przepisów:

- 1 stycznia 2024 r. – dla przedsiębiorstw już podlegających dyrektywie o sprawozdawczości niefinansowej,
- 1 stycznia 2025 r. – dla dużych przedsiębiorstw niepodlegających obecnie dyrektywie o sprawozdawczości niefinansowej,
- 1 stycznia 2026 r. – dla notowanych MŚP oraz małych i niezłożonych instytucji kredytowych i wewnętrznych zakładów ubezpieczeń.

Dotychczas oprócz opisu swojej działalności w obszarze ESG przedsiębiorstwa powinny ujawnić kluczowe wskaźniki wyników istotne dla ich konkretnej działalności. Zgodnie z nieobowiązkowymi dodatkowymi wytycznymi KE do NFRD ws. sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych z 2019 roku adresaci dyrektywy powinni rozważyć zastosowanie wybranych wskaźników, by w lepszy sposób przekazywać informacje związane z klimatem. Dotyczy to informacji związanych z wynikami czy głównymi rodzajami ryzyka oraz ich zarządzaniem. Dzięki temu informacje można łatwiej porównać i agregować przez ich odbiorców po stronie biznesowej i społecznej.

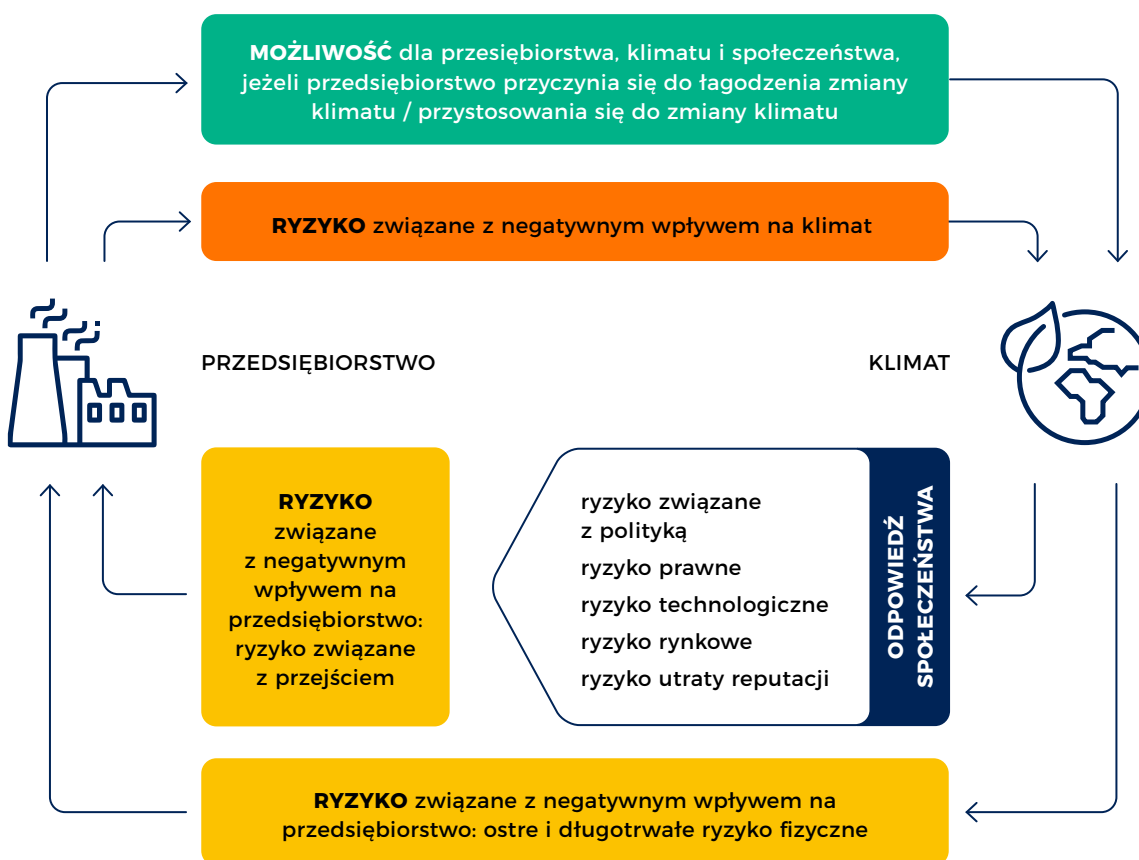
Zgodnie z wytycznymi wśród informacji, które przedsiębiorstwa powinny publikować, są m.in. te dotyczące emisji gazów cieplarnianych. Ta sekcja wytycznych zawiera raportowanie bezwzględnego celu w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz dodatkowo trzy różne wskaźniki:

- Scope 1: bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych (tj. GHG) ze źródeł posiadanych lub kontrolowanych przez przedsiębiorstwo,
- Scope 2: pośrednie emisje GHG wynikające z wytwarzania nabytej i zużytej energii elektrycznej, pary, ciepła lub chłodzenia (łącznie określanych jako „energia elektryczna”),
- Scope 3: wszystkie pośrednie emisje GHG (wyżej nieuwzględnione), które występują w łańcuchu wartości firmy raportującej, w tym także emisje całego łańcucha wartości.

Zmieniona dyrektywa ma pozwolić w jeszcze większym stopniu zrealizować cel przekazywania przez przedsiębiorstwa wiarygodnych i porównywalnych informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem, wychodząc naprzeciw inwestorom, partnerom biznesowym, klientom i wzmocnić obowiązujące przepisy w sprawie raportowania niefinansowego tak, by były spójne z przepisami w zakresie sprawozdawczości finansowej.

Rysunek 2:

Działalność przedsiębiorstw w UE - ryzyko i możliwości związane z klimatem

Źródło: Komunikat Komisji Europejskiej Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych: Suplement dotyczący zgłaszania informacji związanych z klimatem z 20.06.2019
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019XC0620\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019XC0620(01)&from=PL)

Nowe elementy CSRD w stosunku do NFRD

1. rozszerzenie zakresu wymogów sprawozdawczych na dodatkowe przedsiębiorstwa, w tym wszystkie duże przedsiębiorstwa i wszystkie spółki giełdowe definiowane zgodnie z unijnymi kryteriami, tym samym zniesienie dotychczasowego limitu zatrudniania co najmniej 500 pracowników, który był warunkiem objęcia przedsiębiorstwa obowiązkami wynikającymi z dyrektywy NFRD,
2. wprowadzenie obowiązku publikowania informacji o kwestiach zrównoważonego rozwoju,
3. wymóg stosowania unijnego standardu przekazywania informacji na temat zrównoważonego rozwoju, a ponadto atestowania sprawozdań przez biegłego rewidenta lub niezależnego akredytowanego certyfikatora.

B) SFDR. Rozporządzenie w sprawie ujawniania informacji na temat zrównoważonego finansowania

Banki i instytucje finansowe muszą zacząć informować o tym jaki jest wpływ na klimat, w tym o emisyjności ich portfela.

Działalność informacyjna sektora usług finansowych w zakresie zrównoważonego rozwoju jest uregulowana rozporządzeniem SFDR, które obowiązuje od 10 marca 2021 roku. Nakłada ono obowiązki m.in. na banki, zakłady ubezpieczeń, firmy inwestycyjne, podmioty oferujące produkty emerytalne, i instytucje kredytowe, które świadczą usługi zarządzania portfelem. Rozporządzenie określa konieczność zwiększenia przejrzystości w zakresie strategii dotyczących wprowadzania do działalności ryzyk dla zrównoważonego rozwoju w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych, a także ujawniania informacji nt. wpływu decyzji inwestycyjnych na czynniki zrównoważonego rozwoju. Ponadto informacje muszą dotyczyć wpływu prowadzonej polityki wynagrodzeń na ryzyka dla zrównoważonego rozwoju. Rozporządzenie SFDR określa także obowiązki dotyczące przekazywania informacji o ryzykach dla zrównoważonego rozwoju wobec klientów w trakcie podpisywania umów przez podmioty z sektora usług finansowych. W przypadku wzmacniania przejrzystości w zakresie zrównoważonych inwestycji w informacjach ujawnianych przed zawarciem umowy, gdy produkt finansowy ma na celu zmniejszenie emisji CO₂, informacje które mają być ujawnione, powinny odnosić się do realizacji celu zmniejszania emisji z myślą o osiągnięciu celów porozumienia paryskiego.

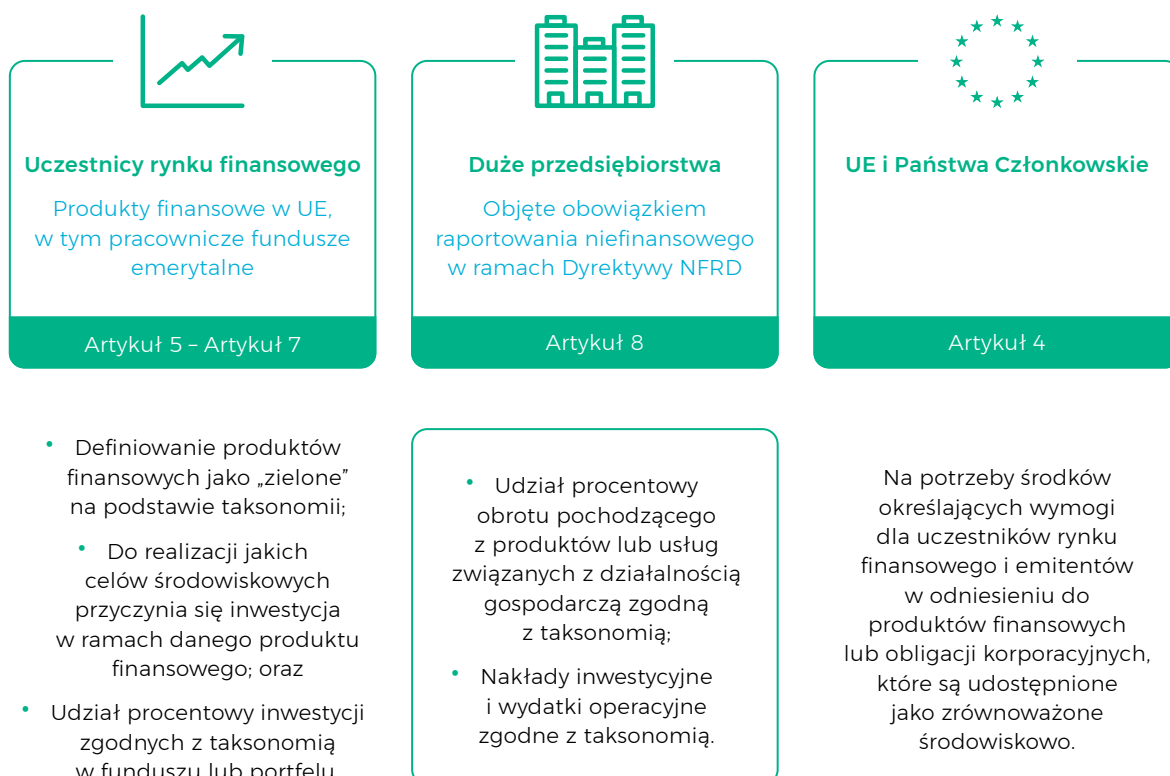
C) Taksonomia Zrównoważonego Finansowania

Unijna taksonomia staje się ogólnounijnym systemem klasyfikacji pozwalającym wskazać, które działalności gospodarcze i które przedsiębiorstwa działają w sposób zrównoważony środowiskowo. Jej stosowanie jest obowiązkowe począwszy od 2022 roku i prawdopodobnie będzie miała ona najbardziej doniosłe, długofalowe skutki spośród ww. inicjatyw. Jest skierowana do instytucji UE, państw członkowskich oraz poszczególnych uczestników rynków finansowych, w tym przedsiębiorstw będących klientami podmiotów finansowych, m.in. banków.

Rozporządzenie ustanawiające taksonomię nakłada na przedsiębiorstwa podlegające dyrektywie w sprawie sprawozdawczości niefinansowej (NFRD) obowiązek ujawniania informacji na temat tego, w jaki sposób i w jakim stopniu ich działalność jest powiązana ze zrównoważoną działalnością gospodarczą zgodnie z technicznymi kryteriami kwalifikacji. Takie przedsiębiorstwa muszą ujawniać m.in. procentowy udział swoich obrotów, nakładów inwestycyjnych oraz wydatków operacyjnych, w stosunku do działalności które są opisane w taksonomii. Ocenie wg technicznych kryteriów podlegają działania gospodarcze. Jeśli będą one spełnione to przedsiębiorstwo będzie mogło uznać za zgodne z taksonomią zarówno obroty z tytułu tej działalności, jak i wszelkie nakłady inwestycyjne – w tym szczególne wydatki operacyjne – związane z rozszerzeniem tej działalności i utrzymaniem jej zgodności z kryteriami taksonomii. W przypadku gdy przedsiębiorstwo planuje wydatki, które pozwolą osiągnąć zgodność z kryteriami taksonomii, to może uznać wydatki inwestycyjne na ten cel za zgodne z taksonomią. Pozwoli

to informować nie tylko o prowadzonej działalności, ale także o inwestycjach przystosowujących do warunków taksonomii. Obroty mogą być uwzględniane jako „zielone” dopiero po zakończeniu inwestycji. Przedsiębiorstwa których działalność nie jest objęta kryteriami technicznymi, mogą również uznawać za zgodne z taksonomią takie wydatki, które ponoszą na inwestycje w działalności objęte taksonomią – np. instalując odnawialne źródła energii czy podnosząc efektywność energetyczną systemów ogrzewania.

Rysunek 3: Obowiązki nakładane przez taksonomię

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088.

Szczegółowe wykazy i opisy działalności gospodarczych w ramach taksonomii określają kryteria w obszarze sześciu celów:

1. łagodzenia zmian klimatu,
2. adaptacji do zmian klimatu,
3. zrównoważonego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych i morskich,
4. gospodarki o obiegu zamkniętym, zapobieganiu powstawania odpadów i recykling,
5. zapobieganiu zanieczyszczeniu i jego kontrola i
6. ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów.

W przypadku dwóch pierwszych celów są już ustalone i przyjęte szczegóły tego, jak oceniać poszczególne aktywności gospodarcze. Obowiązują one od początku 2022 roku. Opisują na dużym poziomie szczegółowości główne obszary gospodarcze m.in. energię, transport czy budynki. By działalność mogła być uznana za zrównoważoną musi wyraźnie spełniać co najmniej jeden z ww. celów przy jednoczesnym nieszkodzeniu pozostałym, zgodnie z zasadą „nie czyń poważnych szkód” (*do no significant harm*). Uznanie działalności za zrównoważoną przełoży się na dostęp do źródeł finansowania, a także na atrakcyjne warunki udzielania tego finansowania – ponieważ będą to działalności najbardziej pożądane przez uczestników rynków finansowych. Po drugiej stronie będą działalności uznane za szkodzące zrównoważonemu rozwojowi – np. w energię będą to inwestycje węglowe, w transporcie drogowym - eksploatacja samochodów o zbyt wysokiej emisji CO₂ czy w przypadku budowy nowych budynków bądź remontu istniejących – będą to inwestycje w budynki służące do wydobywania, magazynowania, transportu lub produkcji paliw kopalnych. Małe będzie ilość podmiotów gotowych do takiego finansowania. Zatem jeśli znajdą się takie instytucje prywatne, to skala finansowego ryzyka takich inwestycji najprawdopodobniej będzie prowadzić do oferowania dużo mniej korzystnych warunków niż w przypadku innych działalności. W krótkim czasie kryteria taksonomii zdeterminują więc podejście instytucji finansowych do poszczególnych technologii, pośrednio przyspieszając dekarbonizację.

Rysunek 4:

W jaki sposób taksonomia umożliwia finansowanie transformacji i łączy się z innymi inicjatywami zrównoważonego finansowania.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Komunikatu Komisji Europejskiej „Strategia dotycząca finansowania transformacji w stronę gospodarki zrównoważonej” z 6.07.2021 r.

Taksonomia wyznacza nie tylko sposób finansowania inwestycji sektora prywatnego, ale także funkcjonowania unijnych funduszy. Techniczne kryteria pozwalające pozytywnie bądź negatywnie ocenić wpływ większości z działalności gospodarczych na zmiany klimatu opisane są w szczegółowych aktach delegowanych przyjętych przez Komisję Europejską. Bardzo precyzyjnie określają m.in. poziomy konkretnych emisji CO₂ na jednostkę produktu. Celem tego działania jest konkretne zdefiniowanie kryteriów „zieloności” działalności i inwestycji. W obszarach dot. zużycia energii przez firmy, np. energii elektrycznej do bieżącej działalności, do zasilania procesów przemysłowych, do transportu czy ogrzewania najbardziej promowane przez taksonomię są zmiany polegające na przechodzenie np. przez elektryfikację na energię z OZE oraz wdrażanie technologii pozwalających zmniejszać zużycie energii.

Podsumowując, unijna fala regulacji w zakresie raportowania niefinansowego i sprawozdawczości niefinansowej ma na celu pośrednie wymuszenie przepływu środków finansowych w stronę zrównoważonych inwestycji. Jawność polityki inwestycyjnej instytucji finansowych w zakresie zrównoważonego rozwoju będzie bowiem miała bezpośrednie przełożenie na ich wizerunek: otoczenie rynkowe w coraz większym stopniu faworyzuje zielone inwestycje, rośnie świadomość środowiskowa klientów banków, a nie bez znaczenia będą przyznawane bankom ratingi ESG, decydujące w pewnym stopniu o ich międzynarodowej reputacji. Instytucje finansowe zaczynają więc w rezultacie preferować finansowanie inwestycji zrównoważonych środowiskowo oraz przedsiębiorstw, których działalność pozostaje zgodna z kryteriami ESG. Ww. zmiany regulacyjne dla banków czy instytucji kredytowych będą więc miały wpływ na biznes pojmowany szerzej niż tylko sektor finansowy.

Z kolei wymóg raportowania w zakresie czynników ESG po stronie przedsiębiorstw odpowiada na potrzeby inwestorów, którzy nie chcą inwestować w aktywa powiązane z paliwami kopalnymi, obciążone ryzykiem nieopłacalności w długim terminie z uwagi na kurczące się złoża, rosnące koszty wydobycia surowców kopalnych, wytwarzania z nich energii (wskutek cen uprawnień do emisji), a ponadto wysokie ryzyko niekorzystnych zmian regulacyjnych. Aktywa odnawialne są w tym kontekście pewniejsze i trwalsze, dlatego będą preferowane przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych.

ESG WŚRÓD NOWYCH ZASAD FUNKCJONOWANIA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W UE

- *ustanowienie taksonomii zrównoważonego finansowania – systemu klasyfikacji dla oceny działalności gospodarczych,*
- *ustalenie systemu informacji – inwestorzy instytucjonalni, zarządzający aktywami, doradcy inwestycyjni mają mieć jasne wskazówki jak uwzględniać ryzyka środowiskowo-społeczne (ESG) w doradztwie i decyzjach inwestycyjnych,*
- *zwiększenie przejrzystości działania na rynkach – ww. podmioty rynków finansowych będą musiały ujawniać i informować jak uwzględniają ryzyka środowiskowo-społeczne (ESG) w swojej działalności*

Corporate PPA – czym są umowy cPPA, przykłady

Odpowiedzią na wyzwania klimatyczne, w tym konieczność wykazywania przez firmy minimalnego śladu węglowego jest zakup energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Tzw. zieloną energię można obecnie kupić na wiele sposobów. Najbardziej popularnym sposobem zakupu zielonej energii jest dziś zakup gwarancji pochodzenia. Zgodnie z przepisami gwarancja pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej w instalacjach odnawialnego źródła energii, wydawana jest w postaci elektronicznej i jest jedynym dokumentem poświadczającym odbiorcy końcowemu wartości środowiskowe wynikające z unikniętej emisji gazów cieplarnianych oraz że określona w tym dokumencie ilość energii elektrycznej wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej lub sieci przesyłowej została wytworzona z odnawialnych źródeł energii.

Mechanizm gwarancji pochodzenia jest o tyle ułomny, że jest on instrumentem wirtualnym, który nie daje odbiorcy poczucia, że energia, którą kupił, jest faktycznie zielona. Dlatego odbiorcy zaczęli poszukiwać rozwiązań, które pozwolą im na zwiększenie pewności, że energia, którą faktycznie kupią, będzie energią zieloną i w tym celu zaczęli interesować się korporacyjnymi umowami na zakup energii elektrycznej, tzw. cPPA (corporate Power Purchase Agreement). Sprzedaż/zakup energii oparty na tym modelu oznacza, że wytwórca energii elektrycznej z odnawialnego źródła energii podpisuje umowę sprzedaży tej energii bezpośrednio z odbiorcą i z nim za tak wyprodukowaną energię się rozlicza. Obecnie polskie prawo dopuszcza taki model stosowania rozliczeń właśnie w przypadku, gdy sprzedaje się energię wyprodukowaną w odnawialnym źródle energii, w przypadku innego rodzaju źródła np. węglowego czy gazowego, sprzedaż taka nie jest możliwa i musi odbywać się poprzez Towarową Giełdę Energii S.A. Zatem sprzedaż energii w formule cPPA stosowana jest między przedsiębiorcami, dlatego nazwa tego kontraktu poprzedzona jest słowem „korporacyjne” i nie stosuje się ich raczej do odbiorców w gospodarstwach domowych, chociaż nie można wykluczyć, że w przyszłości będą one zawierane także z tymi odbiorcami.

Spełnienie wymogów ESG w obszarze środowiskowym najczęściej wiąże się przede wszystkim z przejściem na zieloną energię. Jednym z najpopularniejszych sposobów jest zakup energii elektrycznej z OZE. Dlatego cPPA staje się bardzo popularnym modelem sprzedaży energii elektrycznej dla przedsiębiorstw w większości państw Unii Europejskiej. Boom na zieloną energię dla firm, który od kilku lat obserwujemy w Europie, zaczyna być obecny również w Polsce. Według danych RE-Source Platform europejski rynek cPPA w 2021 roku zwiększył się o 55% w stosunku do poprzedniego roku. W 2020 roku skumulowana wielkość wszystkich podpisanych do tego roku umów obejmowała zakup energii z instalacji o mocy 12 GW, a pod koniec 2021 roku osiągnęła 18,5 GW. Około 2/3 z tej wielkości to energia wiatrowa. Polska jest jednym z 14 państw w Europie w których funkcjonują cPPA. Wśród liderów są Hiszpania (4,2 GW), Szwecja (2,8 GW), Norwegia (2,1 GW), Niemcy (1,8 GW), Wielka Brytania (1,6 GW), Finlandia (1,5 GW)

i Holandia (1,5 GW). Polska jest na 11-y miejscu z umowami o łącznej mocy instalacji 0,4 GW. Obecnie polskie umowy dotyczą w ponad połowie energii z wiatru, a reszta to energia słoneczna. W Europie wśród głównych nabywców są przedsiębiorstwa energochłonne, a także sektor teleinformatyczny oraz transport.

Zatem cPPA z jednej strony dają odbiorcom możliwość zakupu zielonej energii i wykazanie tego faktu w swojej sprawozdawczości, a z drugiej strony dają szansę na rozwój odnawialnych źródeł na rynkowych warunkach bez konieczności korzystania z jakiegokolwiek rządowego wsparcia. W tym kontekście dotychczas model cPPA był postrzegany jako uzupełnienie do aukcyjnego systemu wsparcia OZE, a już dzisiaj widać, że w przyszłości tego typu umowy mogą stać się dominującym systemem pozwalającym finansować budowę nowych mocy OZE. Taki kierunek rozwoju OZE i ewolucji rynku jest pożądanym przez Komisję Europejską, która w ramach REPowerEU opublikowała w maju br. zalecenia dla państw członkowskich, jak uprościć procedury wydawania pozwoleń na budowę nowych instalacji odnawialnych źródeł energii takich jak np. energetyka wiatrowa czy słoneczna, a także jak na poziomie krajowym przyspieszyć procedury wydawania zezwoleń na projekty OZE oraz jakie ułatwienia zawierania umów zakupu energii elektrycznej wdrożyć. Te działania w szczególności mają być skierowane do małych i średnich przedsiębiorstw by upowszechnić model cPPA. Jednocześnie Komisja i Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) przedstawią unijny mechanizm doradztwa technicznego pomagający finansować inwestycje w OZE w ramach umów cPPA. Europejski rynek ewoluuje w tym samym kierunku czego dowodem jest rosnąca ilość umów cPPA nawet w przypadku najdroższych inwestycji, tj. morskiej energetyki wiatrowej. W 2021 roku podpisano umowy na prawie 1,4 GW przede wszystkim w Niemczech, Belgii i Wielkiej Brytanii. Najwięcej kontraktów na moce wytwórcze w energetyce morskiej podpisano dla przemysłu ciężkiego (chemicznego i gazów przemysłowych), teleinformatycznego i transportu (głównie kolejowego) - 88% dotychczasowych kontraktów.

Przykładowe typy umów cPPA

Umowy cPAA to dosyć pojemne podejście i mieszczą się w nim takie pojęcia jak umowa z fizyczną dostawą, umowa finansowa zwana także kontraktem różnicowym (ang. *Contract for Difference* - CfD), bezpośrednia sprzedaż energii do odbiorcy za pomocą linii bezpośredniej czy wreszcie zyskujące ostatnio na znaczeniu umowy typu OZE as a service. Istnieje również wiele innych typów kontraktów cPPA, które jednak w głównej mierze są pochodną od ww. i różnią się detalami. W tym miejscu nie ma potrzeby wymieniania ich wszystkich i omówione zostaną wskazane powyżej.

Cechą wspólną wszystkich ww. rodzajów umów jest to, że dochodzi w nich do zawarcia umowy pomiędzy wytwórcą energii z OZE, a odbiorcą oraz zawsze dochodzi do przekazania gwarancji pochodzenia pomiędzy stronami. Główną różnicą jest fakt, że nie przy każdym kontrakcie dochodzi do fizycznego przekazania energii - przekazanie to może być wirtualne. Niemniej jednak z punktu widzenia taksonomii skutek jednego i drugiego kontraktu jest taki sam. Należy również podkreślić, że z punktu widzenia polskiego prawa nie każdy kontrakt jest możliwy do zrealizowania, a we wszystkich

przypadkach przed podpisaniem kontraktu należy przeprowadzić szczegółową analizę finansową i podatkową. Poniżej znajdują się podstawowe informacje nt. ww. kontraktów wraz z opisem możliwości ich implementacji w polskich warunkach.

Finansowa umowa cPPA (CfD)

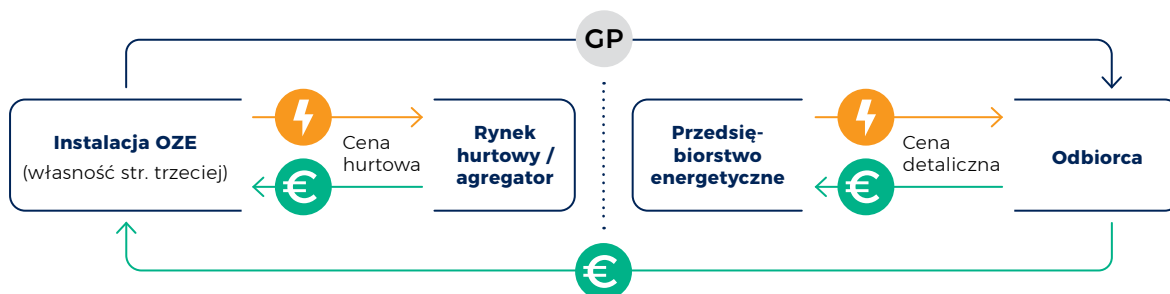
Jak każda umowa cPPA, ta również zawarta jest pomiędzy wytwórcą i odbiorcą, z tym że jest ona tylko kontraktem finansowym i nie dochodzi w tym przypadku do fizycznego przekazania energii elektrycznej. W tej umowie zarówno sprzedawca jak i odbiorca sprzedają/kupują energię na rynku (od sprzedawcy albo bezpośrednio z Towarowej Giełdy Energii S.A. - TGE), a między sobą umawiają się na cenę energii, po jakiej będą rozliczali swoją umowę. Zatem w tym przypadku kontrakty te nie mają nic wspólnego z faktyczną ceną po jakiej odbiorca zakupi energię, a wytwórca ją sprzeda. Z punktu widzenia odbiorcy i wytwórcy będą obowiązywały dwa kontrakty. Jeden pomiędzy nimi i drugi pomiędzy każdym z tych podmiotów, a spółką obrotu lub TGE. W przypadku tych umów, jeżeli wytwórca i odbiorca nie sprzedają/kupują energii na TGE to zawsze będzie obecny podmiot trzeci jakim jest spółka obrotu, która faktycznie sprzedaje energię do odbiorcy albo odkupi energię od wytwórcy. Umowy pomiędzy spółką obrotu a tymi podmiotami są niezależne od ceny. Zatem będzie tutaj dochodziło do rozliczenia dwóch umów.

Przykład:

Wytwórca i odbiorca umówili się, że odbiorca odkupi od wytwórcy energię po cenie 350 zł/MWh. Przy czym wytwórca sprzedał ją na giełdzie po cenie 380 zł/MWh, bo taka była w danym dniu cena energii np. na TGE. Zatem przy założeniu, że odbiorca kupił energię po cenie z TGE nabył ją również po cenie 380 zł/MWh. Oznacza to, że wytwórca zarobił na sprzedaży energii więcej, niż miał to zakontraktowane z odbiorcą i powstałą nadwyżkę zwraca odbiorcy.

Rysunek 5:

Finansowa umowa cPPA (CfD)

Źródło: Przewodnik po cPPAs. Możliwości kontraktowania dostaw zielonej energii dla przedsiębiorstw.
http://resourcepoland.pl/Przewodnik_po_cPPAs.pdf

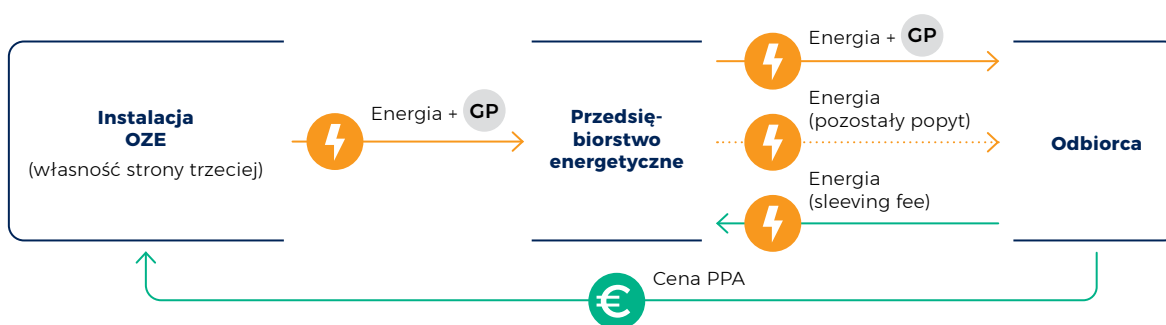
Fizyczna umowa cPPA

W przypadku tego kontraktu dochodzi do zawarcia umowy pomiędzy wytwórcą i odbiorcą, w którym strony zobowiązują się do fizycznego przekazania energii od wytwórcy do odbiorcy po określonej cenie. Nie oznacza to jednak fizycznego bezpośredniego przesyłu energii od źródła do odbiorcy. W odróżnieniu do umów CfD wytwórca sprzedaje energię do odbiorcy z pominięciem TGE. W tym kontrakcie bardzo ważną rolę odgrywa spółka obrotu, która może pełnić dwojaką funkcję, od pośrednika, poprzez podmiot, który pomoże stronom rozliczyć oraz zbilansować kontrakt. Warto podkreślić, że teoretycznie spółka obrotu mogłaby nie uczestniczyć w tym modelu, nie mniej jednak praktycznie sfinalizowanie kontraktu bez jej udziału jest bardzo utrudnione. W tym modelu strony nie są zależne od rynkowej ceny energii, a rozliczają się po umówionej wcześniej cenie. Oczywiście wraz z energią odbiorca powinien otrzymać również gwarancje pochodzenia.

Przykład:

Wytwórca i odbiorca umówili się, że odbiorca odkupi od wytwórcy 1000 MWh energii po cenie 350 zł/MWh. Zatem odbiorca zapłacił za te 1000 MWh po 350 zł/MWh. Niemniej jednak wytwórca zużył tylko 900 MWh. Zatem pomimo mniejszego zużycia odbiorca zapłacił za całość zamówionej energii, z tym, że spółka obrotu w jego imieniu odsprzedała pozostałą ilość MWh i zwróci odbiorcy pozyskane w ten sposób pieniądze, pomniejszone o umówioną wcześniej marżę.

Rysunek 6:
Fizyczna umowa cPPA

Źródło: Przewodnik po cPPAs. Możliwości kontraktowania dostaw zielonej energii dla przedsiębiorstw.
http://resourcepoland.pl/Przewodnik_po_cPPAs.pdf

cPPA oparty o linię bezpośrednią

W tym przypadku model sprzedaży energii polega na umowie, w której wytwórca zobowiązuje się przyłączyć źródło wytwórcze bezpośrednio do instalacji odbiorczej odbiorcy. W ramach tej umowy strony umawiają się na konkretną kwotę za MWh, która z punktu widzenia wytwórcy powinna pokrywać koszty budowy dedykowanego źródła oraz przyłączenia źródła. Taki model ma szereg zalet zarówno z punktu widzenia

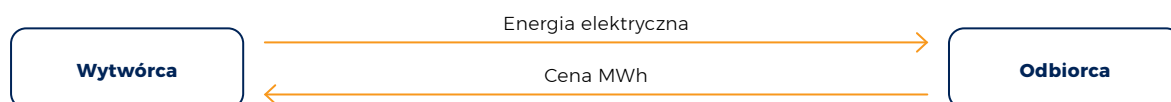
odbiorcy i wytwórcy, ale także z punktu widzenia systemu energetycznego. Rozwój źródeł bezpośrednio w lokalizacji odbioru powoduje z punktu widzenia odbiorcy ograniczenie kosztów pozyskania energii, a z punktu widzenia wytwórcy jest pewność lokalizacji źródła (bardzo często w lokalizacji odbiorcy) oraz zagwarantowanie odbioru. Z punktu widzenia systemu powoduje to natomiast brak konieczności jego nadmiernej rozbudowy.

Przykład:

Odbiorca posiada wolną przestrzeń w lokalizacji lub w niedalekiej odległości i chciałby pozyskać energię z OZE. Jednak nie ma funduszy albo nie jest zainteresowany posiadaniem własnego źródła, zatem zwraca się do podmiotu, który byłby zainteresowany wybudowaniem i sprzedażą mu energii z takiego źródła. Strony umawiają się na kwotę np.: 350 zł/MWh i taką kwotę odbiorca zapłaci. Z tym, że w odróżnieniu od dwóch powyższych umów cPPA kwota ta nie zostanie powiększona o koszty utrzymania systemu.

Należy jednak podkreślić, że ww. model, który jest optymalny z punktu widzenia wytwórcy jest w obecnym stanie prawnym nie do zastosowania w Polsce.

Rysunek 7: cPPA oparty o linię bezpośrednią

Źródło: Przewodnik po cPPAs. Możliwości kontraktowania dostaw zielonej energii dla przedsiębiorstw.
http://resourcepoland.pl/Przewodnik_po_cPPAs.pdf

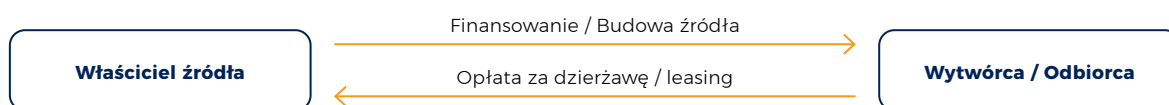
OZE as a service

Model cPPA **OZE as a service** jest stosunkowo nowym modelem cPPA funkcjonującym w Polsce. Model ten zakłada, że wytwórca energii buduje źródło a następnie dzierżawi/leasinguje go odbiorcy energii. Model ten może zostać zastosowany zarówno w lokalizacji odbiorcy, jak również i poza lokalizacją odbiorcy. Wytwórca i odbiorca nie umawiają się na sprzedaż energii elektrycznej, ale na wynagrodzenie za dzierżawę instalacji, z której korzysta odbiorca. Cena za dzierżawę źródła nie powinna być związana z ceną energii. Zgodnie ze stanowiskiem Prezesa URE z dnia 10.02.2021 r. jeżeli taka umowa powiązana jest z ceną energii wówczas powinna być traktowana tak, jak umowa sprzedaży energii, a zatem powinny być również ponoszone dodatkowe opłaty związane z utrzymaniem systemu.

Przykład:

Odbiorca posiada wolną przestrzeń w swojej lokalizacji lub poza nią i chciałby pozyskać energię z OZE. Jednak nie ma funduszy albo nie jest zainteresowany posiadaniem własnego źródła, zatem zwraca się do podmiotu, który byłby zainteresowany wybudowaniem takiego źródła i wydzierżawieniem/leasingowaniem go odbiorcy, który będzie ją spłacał za określoną roczną kwotę. Umowa taka może przewidzieć również, że po pewnym czasie taka instalacja przejdzie na własność zamawiającego.

Rysunek 8: OZE as a service

Źródło: Przewodnik po cPPAs. Możliwości kontraktowania dostaw zielonej energii dla przedsiębiorstw.
http://resourcepoland.pl/Przewodnik_po_cPPAs.pdf

Reasumując powyższe, rodzajów umów cPPA jest bardzo wiele i każdy odbiorca jest w stanie znaleźć model optymalny dla siebie. Implementacja nie wszystkich rozwiązań w polskim systemie jest łatwa, a część z nich wymaga zmian prawnych. Niemniej jednak znaczna większość z ww. modeli jest już dziś możliwa do zastosowania w polskich realiach.

Jak cPPA wpływają na ESG w obszarze energii

Dzięki umowie cPPA odbiorca może wykazać, że korzysta z energii z OZE, natomiast firma wytwarzająca energię ma zapewnioną sprzedaż przez okres trwania umowy. Nie tylko zwiększa to stabilność finansową przedsięwzięć OZE, ale także pozwala finansować nowe moce farm wiatrowych czy słonecznych. Zielona energia coraz bardziej decyduje o konkurencyjności firm. W nowoczesnej energetyce najważniejszą część odpowiedzi na wyzwania transformacji stanowią odnawialne źródła energii. Tym bardziej, że energia z wiatru czy słońca jest tańsza od tej produkowanej z węgla czy gazu. Przechodzenie firm na zieloną energię podyktowane jest chęcią redukcji kosztów zużywanej energii, a także rosnącymi oczekiwaniami ze strony klientów oraz partnerów biznesowych, którzy oczekują łańcuchów dostaw z minimalnym śladem węglowym. Przekłada się na zwiększanie konkurencyjności gospodarki oraz atrakcyjności inwestycyjnej.

Pytania i odpowiedzi

Co to jest ESG?

ESG (w rozwinięciu *Environmental, Social responsibility and corporate Governance*) to termin który obejmuje kryteria pozwalające ocenić czy firmy prowadzą działalność w sposób odpowiedzialny społecznie i zrównoważony środowiskowo.

Dlaczego przedsiębiorstwa powinny uwzględniać ESG w swojej działalności?

Spełnienie kryteriów ESG w coraz większym stopniu wpływa na możliwości rozwoju firm, dostęp do finansowania oraz poszerzanie rynków zbytu.

Jakie jest zagrożenie dla firm, które pomijają ESG?

Podmioty, które będą pomijać ESG muszą liczyć się z rosnącym ryzykiem ograniczeń rynków zbytu i możliwości finansowania nie tylko inwestycji, ale także bieżącej działalności, a także z negatywną oceną ze strony swoich klientów.

Jak ESG wpływa na konkurencyjność przedsiębiorstw?

Kryteria z obszarów ESG stają się częścią unijnej i krajowej legislacji w której pojawiają się mechanizmy mobilizowania firm do działania w sposób zrównoważony. Legislacja UE koncentruje się głównie na raportowaniu i transparentnym informowaniu przez przedsiębiorstwa o wpływie ich działalności na klimat i środowisko. Przekazywanie takich informacji musi odbywać się według wspólnej metodologii by dane prezentowane przez firmy np. na temat ich śladu węglowego czy korzystaniu z energii z OZE można było zweryfikować i porównać.

Jakie przedsiębiorstwa przede wszystkim muszą uwzględniać ESG w swojej działalności?

Obowiązki dotyczące ESG wynikające z unijnych przepisów prawa dotyczą większość firm działających na rynkach w państwach UE. Część z nich nakłada dodatkowe obowiązki na spółki giełdowe oraz firmy sektora finansowego. Kwestia wpływu kryteriów ESG z obszaru środowiskowo-klimatycznego na otoczenie biznesowe nabiera coraz większego znaczenia nie tylko dla dużych firm, ale także mikro- oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które są elementem łańcucha dostaw dla większych podmiotów, dostarczających swoje produkty i usługi na rynki europejskie. Oznacza to, że działania

dużych firm w kierunku zazieleniania tych łańcuchów pośrednio wymuszą dekarbonizację w jego poszczególnych ogniwach.

Ile czasu mają firmy na dostosowanie się do nowych warunków?

Duża część obowiązków wynikających z unijnych regulacji musi być wdrożona w 2022 i 2023 roku. Należy się spodziewać, że stopniowo będzie ich coraz więcej i w ściślejszy sposób będą obejmować mniejsze firmy. Równocześnie rośnie oczekiwanie ze strony konsumentów i dużych firm wobec swoich dostawców. Coraz więcej z dużych korporacji deklaruje neutralność klimatyczną. To oznacza, że działania wdrażające ESG, szczególnie przechodzenie na zieloną energię by wykazywać niski ślad węglowy, trzeba wdrażać jak najszybciej.

Czy tylko OZE pomaga realizować kryteria środowiskowe ESG?

Kryteria środowiskowe należy realizować w różny sposób – jednak w odniesieniu do procesów w których zużywana jest energia, najbardziej pożądanym sposobem jest korzystanie z OZE oraz ograniczanie zużycia dzięki zwiększeniu efektywności energetycznej.

Jak firmy mogą przejść na zieloną energię?

Zmiany, które następują na rynku energii oferują coraz więcej możliwości przechodzenia firm na zieloną energię. Jednym z najpopularniejszych jest model cPPA, którego różne wersje przybliżyliśmy w niniejszym raporcie. Korzysta z niego bardzo duża liczba przedsiębiorstw w państwach UE, również w Polsce nabiera znaczenia. Tym bardziej, że jest to model mający wsparcie Komisji Europejskiej, co ma swoje odzwierciedlenie w kolejnych regulacjach Unii.

Czy energia z OZE jest zawsze tańsza od dostępnej od tradycyjnych spółek obrotu?

W Polsce jesteśmy świadkami dużych wzrostów cen za energię elektryczną dla przedsiębiorstw. Wynika to z dużych kosztów zakupu surowców takich jak węgiel, a także kosztów uprawnień do emisji CO₂. Z drugiej strony OZE tanieją i są konkurencyjne wobec tradycyjnych źródeł. Dzięki temu średnia cena za energię z wiatru lub fotowoltaiki jest dziś dużo niższa niż z systemu elektroenergetycznego bazującego przede wszystkim na węglu. Ceny w modelu cPPA ustalane są indywidualne, zatem przedsiębiorstwa mają możliwość ich negocjowania.

Czy firma przechodząc na zieloną energię jest uzależniona od warunków pogodowych – co jeśli wiatr nie wieje, a słońce nie świeci?

Przejsie na energię z OZE w modelu cPPA pozwala dalej korzystać z energii z krajowego systemu, co pozwala na utrzymanie gwarancji stałych dostaw.

Zakończenie

Niniejszy raport jest pierwszym z serii publikacji pokazujących jak firmy mogą skorzystać na zielonej transformacji gospodarki. W kolejnych częściach przybliżymy m.in. kwestie zmieniających się zasad w międzynarodowych łańcuchach dostaw, ewolucję źródeł konkurencyjności przemysłu i innych gałęzi gospodarki, zmiany na rynku energii dla przedsiębiorstw, a także przykłady tego jak firmy mogą przechodzić na zieloną energię, łącznie z opcją rozwijania własnych źródeł energii. Kolejne tematy będziemy przybliżać w czasie warsztatów organizowanych w polskich regionach tak, aby w praktyczny sposób pomóc firmom odnaleźć się w nowych warunkach.

Lista kluczowych dokumentów

SFDR

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32019R2088>

NFRD

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>

CSRD

Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE, dyrektywę 2004/109/WE, dyrektywę 2006/43/WE oraz rozporządzenie (UE) nr 537/2014 w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A52021PC0189>

Taksonomia

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:32020R0852>

Więcej informacji ws. planowanych inicjatyw

WiseEuropa

Fundacja WiseEuropa to niezależny think-tank, specjalizujący się w makroekonomii, polityce gospodarczej, europejskiej i zagranicznej.

Misją WiseEuropa jest poprawa jakości polityki krajowej i europejskiej oraz środowiska gospodarczego przez oparcie ich na rzetelnych analizach ekonomicznych i instytucjonalnych, niezależnych badaniach oraz ocenach oddziaływania polityki na gospodarkę. Instytut angażuje obywateli, przedsiębiorców, ekspertów oraz twórców polityk publicznych z kraju i zagranicy we wspólną refleksję na temat modernizacji Polski i Europy oraz ich roli w świecie. Celem WiseEuropa jest działanie na rzecz aktywnej i zaangażowanej roli Polski w otwartym, zrównoważonym, demokratycznym rozwoju Europy. W centrum działalności WiseEuropa jest pobudzanie i inspirowanie debaty publicznej na temat przyszłości Polski i Europy.

www.wise-europa.eu

Polska, Europa i świat stoją obecnie przed niespotykanymi w historii wyzwaniami środowiskowymi i zasobowymi. Uniknięcie groźnych zmian klimatu, poprawa zdrowia publicznego oraz wzrost bezpieczeństwa surowcowego wymaga głębokiej transformacji gospodarczej. Wykorzystanie szans i uniknięcie pułapek rozwojowych z tym związanych wymaga dogłębnej oceny krótko- i długoterminowych skutków polityki ochrony środowiska oraz gospodarowania zasobami naturalnymi. W ramach Programu Energia, Klimat i Środowisko przygotowujemy kompleksowe analizy sektorowe oraz makroekonomiczne poświęcone szeroko rozumianej niskoemisyjnej transformacji gospodarki w Polsce i poza jej granicami. Jesteśmy aktywni w takich obszarach, jak: polska oraz unijna polityka energetyczno-klimatyczna, krajowa polityka surowcowa, poprawa efektywności zasobowej gospodarki, ochrona środowiska oraz zdrowia publicznego poprzez ograniczenie szkodliwych emisji, zrównoważona polityka transportowa.

ENERGIA, KLIMAT I ŚRODOWISKO

Fundacja RE-Source Poland Hub to polska platforma współpracy odbiorców i producentów energii z OZE. Celem Fundacji jest umożliwienie przedsiębiorstwom w Polsce budowania przewag konkurencyjnych w oparciu o tanią i czystą energię ze źródeł odnawialnych. Fundacja podejmuje działania zmierzające do stworzenia otoczenia regulacyjnego sprzyjającego pozyskiwaniu czystej, zielonej energii przez przedsiębiorstwa, na przykład w formie cPPAs. Fundacja powstała w 2019 roku, z inicjatywy Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej, aby wspierać transformację energetyczną w Polsce. RE-Source Poland Hub działa w ścisłej współpracy z europejskim RE-Source Platform.

www.resourcepoland.pl

